

Het viel niet eens mee om honderd procent witstruisgras-greens te vinden. Soms worden greens wel zo aangelegd, maar worden ze vervolgens doorgezaaid met andere *Agrostis*-variëteiten of zelfs ander grassoorten. Marco Wouters is trots op zijn greens met 99 procent witstruis die jaarrond egaal en groen zijn. Ze liggen op de course van Wassenaarse Golf Groendael. Deze luxe baan werd vijf jaar geleden aangelegd volgens Amerikaanse karakteristieken: veel grondverplaatsing (500.000 kuub) en wit struisgras op de greens.

Auteur: Broer de Boer

Witstruis moet je flink op zijn donder geven

Enkel wit struisgras op de greens

Aan wit struisgras begin je niet zomaar. Marco Wouters volgde in de VS een opleiding als grasmanager, zoals hij het zelf noemt. Hij deed daar ervaringen op met struisgrassen tijdens een opleiding die werd georganiseerd door twee universiteiten en de *Golf Course Superintendents Association of America*. (GCSAA), waarvan hij lid was. Als hoofdgreenkeeper bij A.H.A. de Man werd hij betrokken bij de aanleg van de nu nog vrij jonge verenigingsbaan Groendael bij Wassenaar. Thans is hij daar verantwoordelijk voor de greenkeeping. Al kort na onze kennismaking laat Marco merken niet onder de indruk te zijn van het kennisniveau van wit struisgras in Nederland. "De Nederlandse opleidingen en de adviseurs zouden wel eens wat meer aandacht kunnen besteden aan dit grassoort. Men kent het eigenlijk niet."

Fabeltjes

De enthousiaste hoofdgreenkeeper prikt graag meteen maar een paar fabeltjes door: "Het klimaat voor wit struisgras in Nederland zou ongeschikt zijn? Het tegendeel is waar. Dat

dergelijke greens veel bemesting nodig hebben: onzin! In een normaal jaar zit ik ook beneden de 100 kg. N en dat pretendeert men met het gebruik roodzwenkgras toch ook? Wit struisgras heeft wel veel kali nodig. Dat komt omdat het een snelgroeiend grassoort is. Dan heb je dit element hard nodig voor de celstrekking. Anderzijds is de waterverdamping (evaporatie) hoog. Dit komt door het vrij brede blad en dat betekent ook dat het blad vrij snel verwelkt. Bij een schrale wind moet je er dus uiterst alert zijn om tijdig te beregenen. Het bruin worden van dit grassoort in de winterperiodes heb nog niet mee gemaakt. Noch hier in Nederland noch op de VS waar ik werkte en waar het klimaat vergelijkbaar is met het onze."

Mankracht

We staan voor de oefengreen. Ik kan me voorstellen dat een outsider zo'n plaatje aanziet voor kunstgras. Wat verlangt de *Agrostis stolonifera* op de green eigenlijk van haar verzorgers? Marco Wouters: "Dit gras moet op zijn donder hebben. Daar is het je dankbaar

voor. We zijn dus voortdurend met beluchting bezig. We prikken hier driemaal per jaar met holle pennen met een lengte van 5 cm en een diameter van 10 mm. De gaatjes groeien bijzonder snel weer dicht. Daarnaast gaan we driemaal per jaar met de Graden op de green. Ook zeer belangrijk is het verticaal maaien, wat we zo om de twee tot drie weken doen. Onze leden, dat zijn hier ongeveer 350, kunnen daar alle begrip voor opbrengen; de grasmat herstelt zich uitzonderlijk snel."

Hoe gaat het hier in de praktijk eigenlijk met het straatgras? Met trots in zijn stem zegt Marco: "Onze doelstelling is minder dan 1 procent straatgras op de greens. En daarin slagen we! Maar er komt wel wat bij kijken. We behandelen bijvoorbeeld de greens en de aprons bij het beluchten, verticaal maaien en de behandeling met de Graden altijd apart. In de aprons staan namelijk wel degelijk zaadstengels van de *Poa annua*. Zo voorkomen we dat we straatgraszaad naar de green verslepen. Maar net als op andere banen slepen ook hier de golfers dit graszaad aan hun schoenen mee naar de greens en anders

"Onze doelstelling is minder dan 1 procent straatgras in het wit struisgras"

"Kennis over dit gras ontbreekt eigenlijk in Nederland"

doet de wind dat wel. Regelmatig blazen we dus met een bladblazer de straatgras-zaadhoofdjes van de struisgrasgreen af, want straatgras vestigt zich gemakkelijk. Als het zich vestigt en uitbreidt steken we de pluggen met straatgras eruit. We vervangen ze door een plug die we op een nursery green steken. Laat ik helder zijn: men zegt dat je voor 1 ha green bestaand uit wit struisgras ongeveer 1 man extra nodig hebt en dat is geen fabeltje!

Vergevingsgezind

'Luxe, zacht en vooral snel'. Zo betiteld Marco zijn greens. Wat hij er mooi aan vindt dat is vooral de egaalheid en de textuur. Op zijn greens is een rassenmix ingezaaid van de Penn A4 en de L93. In een verhouding 50/50. De A4 is gekozen vanwege zijn agressieve karakter. De L93 zit erin vanwege de weerstand tegen dollar spot. Het gras maait men op de green op een hoogte van 2,8 mm. Deze baan werd pas twee jaar na oplevering voor het eerst bespeeld maar dat was zeker niet vanwege de gevoeligheid van de grasmat. De leden wilden op een mooie baan starten. Marco: "Een green ingezaaid met wit struisgras kun je net zo snel als andere greens met een andere samenstelling in gebruik nemen, misschien wel sneller. Het gras mag dan zacht en snel zijn, een stimp van 11 bij gebruik van groomers is gemakkelijk haalbaar, het is wel een sterke viltvormer. Naast het verticaal maaien om de drie tot vier weken wordt er ook bezand. Dat gebeurt met volgens de methode 'dustdressing'. Daarbij wordt een uiterst dun zandlaagje gestrooid, wat kan worden ingeregend. Inslepen in deze dichte zode zou niet eens meevallen. Al met al geeft wit struisgras een vergevingsgezinde grasmat met een groot herstellend vermogen."

Minder geschikt

Dat neemt niet weg dat ik vind dat wit struisgras greens minder geschikt is voor commerciële banen, waar het aantal gelopen rondjes de prioriteit heeft. Hier gaat het ook om de beleving voor onze leden. De Wassenaarse golfbaan moet luxe uitstralen. Volgens golfprofessionals valt op onze greens heel goed aanvullend te spelen op de pin: target golf noemen ze dat. De bal valt dood bij een hoge approach. De

Wit struisgras: uiterst gesloten zode. In het centrum van deze opname een kleine straatgraskolonie.

Andere ervaringen

SBA / Mourik heeft inmiddels twintig jaar ervaring met wit struisgras op greens. Momenteel onderhoudt het bedrijf zestien banen waarvan bij zes banen de greens in- en doorgezaaid zijn met wit struisgras. Projectleider Pierre Janssen meldt dat dit grassoort op de greens zich uitstekend leent om met een strak onderhoudsschema prachtige fraaie snelle greens te krijgen. Pierre Janssen: "Dat bestaat uit elke twee weken verticaal maaien en dressen. We maaien de struisgreens op twee banen op 3,5 mm en vier banen op 4 mm. Met holle pennen en minitines prikken we minimaal tweemaal per jaar alleen het vilt eruit. Tweemaal per jaar prikken we met vaste pennen, 8 mm en 22 cm diep. Alleen plaatselijk of wanneer het nodig is bij een overname van een baan gaan we met de Graden op de greens. Wat straatgras betreft: dit ligt rond de 5 procent op de door ons onderhouden greens. Op een twee jaar geleden ingezaaide baan ligt dat rond de 1-2 procent." Wat bemesting betreft op de greens spreekt Jansen over een gift van 150-180 kg N, op nieuwe banen kan dat meer zijn. Met de stelling van Marco Wouters, dat wit struisgras zich minder leent voor intensief gebruik op commerciële banen, is Pierre Janssen het oneens: "Bij die zes banen zitten ook banen van de Golf Management Group die wit struisgras-greens hebben. Maar net als Marco zie ik veel potentie in deze grassoort voor de toekomst: het levert luxe greens met een zeer dichte, snelle grasmat."

mooie groene kleur op de greens realiseren we door steeds 4-5 dagen voor het beluchten een bemesting uit te voeren. Doordat de grasplanten weer ruimte krijgen willen ze nieuwe scheuten vormen. Daarvoor is energie nodig en dankzij de tijdige bemesting is dat voorradig. Dat geeft een mooie groene kleur; enkele dagen na het prikken hebben de planten de gaatjes alweer opgevuld. Zijn de greens onvoldoende groen, dan gaat er ijzersulfaat overheen. Door het aanvullend spel is de kans op pitch marks groter en die vallen goed op in dit gras. Manager Elsbeth Offerhaus, tevens verdienstelijk golfster, vertelt dat ze daar op Groendael strikt de hand aan houden.

Supergras

Ook de Rijk Golfbanen blijken voor dit grassoort te kiezen. Adjunct directeur Eric Seijn zegt hierover het volgende: "Wij hebben voor dit gras gekozen om de hoge standaard die wij aan onze greens (banen) stellen te kunnen realiseren. Sinds 2000 zaaien we actief door met wit struisgrassen als Penn A1, Penn A4 en L93. Onze ervaring leert dat dit de enigste grassen zijn die actief met straatgras kunnen concurreren en bij een actief beleid zelfs leiden tot verdrijving van straatgras. Andere criteria waarom we voor deze rassen hebben gekozen zijn: de dichte zodevorming, hoge betredingsresistentie, goede droogteresistentie en een lage behoefte aan meststoffen. Sinds het percentage witstruis in onze greens is toegenomen, realiseren we een gemiddelde stimpnelheid die ligt tussen de 8.5 en 10. Wel is het van groot belang om de groeiwijze van het gras te (leren) kennen en dat de juiste onderhoudsmaatregelen worden genomen. Op de uitbreiding van Het Rijk van Nijmegen die in een afrondende fase is, hebben we de greens ingezaaid met 100 procent wit struisgrassen. Deze greens zijn momenteel super van dichtheid en kwaliteit; de actuele maaioogte is lager dan 4 mm. Wit struisgras is een supergras voor greens, maar realiseer je wel dat het aandacht en extra arbeid vraagt - meer dan de traditionele greengrassen - om de lange termijn kwaliteit te waarborgen."